

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Σατιρικά Γυμνάσματα

Ὁ Ποιητής καί τά Νιάτα

Ἡ Πολιτεία καί ἡ Μοναξιά

Ἡ Σειρά ΑΠΑΝΤΑ Κ. ΠΑΛΑΜΑ τόμοι 16 ἐκδόθηκε με τὴν ἐπιμέλεια τοῦ ἸΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ ἀπὸ τοὺς ἐκδοτικούς οἴκους ΜΠΗΡΗΣ-ΓΚΟΒΟΣΤΗΣ

Ἡ ἴδια Σειρά, γιὰ λόγους εὐκόλης χρήσης, κυκλοφορεῖ σε 32 τόμους χαρτόδετους ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις ΑΔΕΛΦΟΙ Γ. ΒΛΑΣΣΗ, Λόντου 2 ΑΘΗΝΑ 106 81, τηλ. 3612900-3627557

ΑΘΑΝΑΤΑ ΕΡΓΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΠΡΩΤΗ ΣΕΙΡΑ

1

Στδνα χέρι τήν ἀπολλώνια λύρα
καί στ' ἄλλο τ' οὐρανοῦ τ' ἀστροπελέκι
τρικυμομένη σου ἡ ζωὴ καί ἡ μοῖρα.

Ἄπ' τὸ κάστρο τοῦ Λόγου σου δὲ στέκει
μιὰ πέτρα στὸ διαβάτη γὰ σὲ κράζει·
—Φήμη, ἐσὺ κάστρο τοῦ ἔχτισες, καί στέκει.

Τὴ Σάτιρα κι ἀκόμα τὴν ταραίζει
τὸ διάβα σου, ἀπ' τὴν ἄβυσσο ἡ φωνὴ σου
τὴ χαρὰ καί τὸ θάνατο μοιράζει.

Σὰν τὸ μάρμαρο, Ἀρχίλοχε, τῆς γῆς σου,
λαμπερὴ καί σκληρὴ, δὲν τὴ χαλάει
Χάρος κανεῖς τὴ δόξα τὴ δικὴ σου.

Ὀλόρθη μὲ τὸν Ὅμηρο πλάι πλάι.

2

Ἄθλος, πνοή ἀπαλή, μίαν αὔρα σέ εἶχε.
 Τοῦ ζωντανοῦ τοῦ Λόγου παλληκάρι,
 πλάσου κι ὀρθώσου κι ἀρματώσου, ὦ Στίχε!

Ἡ ψυχὴ σου μὲ τοῦ κορμιοῦ τὴ χάρη
 κι ἄς λάμψη στυλωμένη στὸν αἰῶνα·
 ἢ σάρκα ἢ ἀργασμένη θὰ τὸν πάρῃ

τῆς ἀγριλιᾶς τὸν κλῶνα στὸν ἀγῶνα.
 ὦ Στίχε, ἦ ριζωτὸς ἢ φτερωτὸς,
 μιᾶς γυμνασμένης δύναμης εἰκόνα.

Και μῆτε μὲ τὰ σκιάχτρα τῆς νυχτὸς
 νὰ τριγυρνᾶς τοῦ φεγγαριοῦ ὀπναβάτης·
 εἶσαι τῆς μέρας ἀδερφοποιτὸς.

Ζῆσε και μὲ τὸν ἥλιο ἀνοιχτομάτης.

3

Φασουλῆδες, μακκιά, κ' ἔσεις, παλιάτσοι!
 Στὴν ἀστόχαστη πλέμπα μὴν πλερώνεις,
 Σατιριστὴ, τοῦ σκλάβου τὸ χαράτσι.

Σίδερο ὁ στίχος γιὰ νὰ τὸν πυρώνῃς.
 Σημάδεψε και τρύπησε και δεῖρε,
 τὰ νύχια σου, αἰτοῦ νύχια· σκοῦξε, γκιώνῃς.

Και πόμπεψε και μέσ' στὴ λάσπη σύρε
 τῆς ἀμαρτίας τὴν πόρνη· και γοργὰ
 και τ' ὄρνιο σαττεφέ το· αὐτὸ μιᾶς πῆρε

τὸ νοῦ, τὴ γνώμη, τὴν παλληκαριά.
 Ἄλιά σας, ψευτεῖς, ἄμυαλοι, κιοτῆδες!
 Σατιριστὴ κ' ἐκδικητὴ, καρδιά!

Μῆτε οἱ παλιάτσοι, μῆτε οἱ φασουλῆδες.

4

*Όχι λόγια χοντρά και λόγια κούφια·
μ' ἔλους και με κανένα δὲν ταιριάζουν.
Ποῦθε κρατεῖ τοῦ κάθε ἀχρείου ἢ σκούφια

κράχ' το με λόγια πού νά ξεσκεπάζουν·
πὲς τῆ ντροπῆ τοῦ τάδε και τοῦ δεῖνα·
τὰ λόγια πότε ἀέρας, πότε σφάζουν.

*Όλα, πρόσωπα, τζάκια, τοῦτα, ἐκεῖνα,
τὰ δεφτέρια μας ἀνοιξε ὀλονῶν
και τὸ στόμα σου διάπλατο, κι ἀρχίνα

και φάλλε τα νεκρῶν και ζωντανῶν,
νοικοκυρέων και κατεργαρέων,
και τῶν ἀρχόντων, και τῶν πιὸ τρανῶν.

Στήσου προφήτης, ρίξου τῶν Ἑβραίων!

5

Πολεμᾶς νά στυλώσης, κυβερνήτη,
με τὰ καράβια και με τὰ φουσσάτα
τῆς Πολιτείας τὸ σαλειμένο σπῆτι.

Τοῦ κάκου ἰδρώνεις, ἔμπα σ' ἄλλη στράτα,
τὸν νοῦ μας πρώτα στύλωσε και χτίσε,
και πρῶτ' ἀπ' ἄλα ἀφαθητᾶρι κράτα.

Δάσκαλος γίνε, ἀλήθεια ἀν ἤρωας εἶσαι.
Σὲ μιὰ Βαβέλ δεμένους μᾶς κρατᾶνε
κακὰ στοιχιά· τὸ μάγεμά τους λύσε

και στὰ χεῖλια οἱ καρδιές μας πάλε ἀς πάνε.
Σύμμετρα ὑψώσου, πύργε τῆς ζωῆς.
Τρανοὶ κι ἀν εἶναι οἱ τάφοι, τάφοι θάναι.

Στὸν ἥλιο τόπο θέλουμε κ' ἐμεῖς.

6

Ἄνήμερος ἐγὼ εἶμαι καὶ μὲ τρώει
στὴν πολυθρόνα τῆ στενῆ ριμμένο
μὲ ἀσκητικὸ στὰ χέρια κομπολόι

κορμιοῦ ἢ ψυχῆς κάποιο κακὸ κρυμμένο.
Τῆ σκηνῆ τῆς ἀρρώστιας μου ἔχω στήσει
στὸ παραθύρι ἄμπρός· κ' ἐκεῖ πού μένω,

τὸ μεσημέρι, τὸ πρωτ', καὶ ἡ δύση
σὲ γκαρδιακὴ ἀνταπόκριση μὲ σμίγουν
μὲ μιὰ πλατιά σὰ μαγεμένη φύση.

Μὰ τοῦ γεροῦ τὰ μάτια δὲν ξανοίγουν
δσα βλέπω στὰ δλδακρα τ' οὐρανοῦ·
τῆ ματιά μου ξαφνίζουνε, μοῦ πνίγουν

ἀστρικά καὶ φαντάσματα τὸ νοῦ.

7

Ἄνήμερος ἄς εἶμαι κι ἄς μὲ τρώει
στὴν πολυθρόνα τῆ στενῆ δεμένο
μὲ ἀσκητικὸ στὰ χέρια κομπολόι

κορμιοῦ ἢ ψυχῆς κάποιο κακὸ κρυμμένο.
—Μάννα, εἴμ' ἐκεῖς πού βλέπει δσα δὲ βλέπεις·
στὸ πόδι σου τὸ παραστρατισμένο

ἐγὼ ὀδηγός· ἀκούμπησε' μοῦ πρέπεις·
Στῆ στράτα τὴν καλόστρωτη δ γκρεμός,
στὰ μάτια σου τὸ θάμπωμα μιᾶς σκέπης,

ἀερικοῦ ξεγέλασμα τὸ φῶς
πού τὸ θαρρεῖς χαμόγελο τῆς μέρας,
προδότης δ προσάτης σου· κι αὐτὸς

ὁ δοξολογητῆς σου λάγνο τέρας!

8

Οἱ κηφήνες, οἱ βάτραχοι, κ' οἱ ἀκρίδες.
Τρανοί, πολιτικοί, γραμματισμένοι,
στὶς ἀφρόντιστες μέσα ἔφημερίδες,

ἓνα πλῆθος ἀνίδεοι καὶ στριμμένοι,
καθένας τους ἀνάξια τ' ὄνομά σου
σημάδι μιᾶς τυφλῆς χτυπιᾶς τὸ σταίνει.

Κ' ἔσένα πάντα τὸ περπάτημά σου
πρὸς τὸ καμπαριό, νὰ τάνεβῆς
κι ἀνεβαίνεις τὰ πλάτια ὀλόγυρά σου,

στὰ πόδια σου ἕνας κόσμος ἀρνητής.
Τοῦ κόσμου, κι ἂν τὸ θεῖο δὲ βρέχεις μάνα,
σημαίνεις—πιὸ τρανὸς ζωντανευτής—

μιὰ καινούρια θρησκεία μὲ νέα καμπάνα.

9

Τοῦ τύραννου συντρίψτε τοὺς χαλκίδες,
μὰ μὲ τὸ συντριμμό τους μὴ μεθῆστε
πάντα ἢ πλάση ἀπὸ σκλάβους κι ἀφεντάδες.

Κ' ἐλεύτεροι, ἀλυσόδετοι θὰ ζήστε.
Γιατ' εἶναι κάποιες ἄλλες ἀλυσίδες,
εἶναι γιὰ σᾶς τὶς φέρνω γονατίστε!

Σᾶς πρέπων, λυτρωμένοι, λυτρωτῆδες,
ἀλυσοδέστε τὴ χρυσή σας νιότη,
σᾶς φέρνω τὶς θυσίες καὶ τὶς φροντίδες

τ' ὄνομά τους Ἄληθεια καὶ Ὠραιότη,
Ταπεινοσύνη, Γνώση, Ὑπακοή.
Σ' ἓνα πρόστασι' ἀκοῦνε, στεργοί, πρῶτοι,

τοῦ κόσμου οἱ νόμοι, κι ἄνθρωποι καὶ λαοί.

10

Μιά κιθάρα ὄρφικὴ παρατημένη
τῆ φλόγα ποὺ σκορπᾷ τὰ δάχτυλά μου,
σὰ γυναίκα τὸ πάθος, τὴν προσμένει.

Ἐποπᾶν μου, γύρω μου καὶ χάμου,
παντοῦ εἶν' ἡ πλάση ἀνάδρυσμα ὁμορφιάς,
ἀγάπης νερομάννα εἶν' ἡ καρδιά μου.

Πάω μὲ τὸ συγνεφάκι τῆς βραδιάς,
πάω μὲ τῆς πεταλούδας τὰ φτερά,
ψυχὴ τῆς ὀρθρινῆς ἀνθοευωδιάς,

ντροπὴ τῆς κόρης, τοῦ παιδιοῦ χαρά...
Πῶς ἀλλάζουν καὶ εἰκόνα καὶ ἀρμονία;
Ἐνας Ἄλκιδος μέσα μου βροντᾷ:

—Ἐύνα, κ' ἐμπρός! οἱ σταβλοὶ νὰ τοῦ Ἀδγεία!

11

Τῆς φλόγιζε κ' ἡ ἀγάπη τὴν καρδιά,
καὶ τὸ χεράκι ἀπλώθηκε τῆς νιᾶς
νὰ κόψη ἕνα κλαδάκι ἀπ' τὰ κλαδιά

τῆς πυκνοφουντωμένης μυρσινιάς.
Κ' ἡ μυρσινιά τῆς εἶπε:—᾿Ω κόρη, μή!
Ζῶ τώρα μιὰ ζωὴ ὑποταχτικιάς,

ὄλο τὸ βιός μου θὰ μοῦ χρειαστῆ,
νὰ χαρίσω οὔτε φύλλο δὲ μπορῶ,
δὲν εἶμαι τώρα τοῦ ἔρωτα δεντρί,

τῆς ἐκδίκησης εἶμαι τὸ ἱερό.
Στὰ κλωνάρια μου κάποιος ἀποκάτου
μοῦ ἐμπιστεύτηκε κάποιον θησαυρό,

σπαθιά, μαχαίρια. Ἄρμῶδιος τ' ὄνομά του.—

12

Τοῦ διαλεχτοῦ ἢ τοῦ πλήθους, θές δὲ θέλεις,
 κι ὅποια σκέψη ταράξεις καὶ καρδιά,
 σὰ σκάλισμα στὴν πέτρα μιᾶς Πεντέλης,

στὸ Λόγο ἀπάνου δούλευε γερὰ
 καὶ γνωστικὰ τὸ στίχο σου, τεχνίτης·
 ἀλλιῶς, μιᾶς λάμιας τέρατα παιδιὰ

πάντα ὅσα τραγουδᾶς κι ὅσα κηρύττεις.
 Ἡ Μοῦσα εἶν' ἡ θεὰ τῆς ὀμορφιάς
 κι ὁ στίχος τοῦ σοφοῦ ρυθμοῦ μαγνήτης.

Σὲ χρυσάφι καὶ σμάλτο γὰ κερνᾶς
 τὸ θεῖο πιετό· σ' ὅποιο ποτήρι καὶ ὕπως,
 ποιητῆς δὲν εἶσαι, ἂν τὸ κρασί γυρνᾶς·

κάπελας θᾶσαι ἢ θᾶσαι χαροκόπος.

13

(Ἡ ζωὴ μου περνᾶ σχυμμένη σκλάβοι,
 μέσ' στοῦ βιβλίου τὸ μαλακὸ χαρέμι).
 Ψυχὴ μου, πέτα ἀσκλάβωτη καὶ τράβα,

σὲ καρτεροῦν οἱ θάλασσες κ' οἱ ἀνέμοι.
 (Ἡ ζωὴ μου κουλουριαστὸ σκουλήκι,
 κ' ἐνὸς ἴσκιου τὸ γγίξιμο τὸ τρέμει).

Μὲ ὀλανοιγμένην ἀγκαλιὰ μιὰ Νίκη
 σὲ προσμένει στοῦ δρόμου σου τὴν ἄκρη.
 Ψυχὴ, ἄς οὐρλιάζουν καταπόδι οἱ λύκοι.

(Ἡ ζωὴ μου περνᾶ κ' εἶναι: τὸ δάκρι
 μιᾶς ἀρρώστιας, ὁ βόγγος μιᾶς ἀσκήμιας).
 Θὰ τραθήξῃς πρὸς τῶν Καιρῶν τὰ μάκρη,

Ψυχὴ, κάτω ἀπ' τὴ σκέπη τῆς Πολύμνιας.

14

Ἡ τύχη μᾶς ἀντάμωσε τοὺς δυό,
μιά στιγμή στήν ἀκάθαρτη ἀγορά.
Εἶχα τριάντα χρόνια νά σέ διῶ.

Εἶσουν ἐσὺ τῆς νιότης μου ἢ χαρά.
Μᾶς γελάσαν ξανά οἱ φευγάτοι χρόνοι,
καί βιαστικά κι ἀπάντεχα ἐκεῖ δά

τῶν ἐρώτων τ' ἀθάνατο τ' ἀηδόνι
ξανάρχισε τὸ θεῖο κελαιδισμό·
στὸν κῆπο νά! τ' ἀγιοκκλημα φουντώνει,

νά τὸ κορμί σου τὸ λαχταριστό...
— Χοντρή γυναίκα τσακισμένη ἐσὺ,
καί σωμένος φαρότριχος ἐγώ!—

Καί χωριστήκαμε ἡσυχα. Ἡ ζωή.

15

Πεθαίνω· γύρω ἐλάτε οἱ κληρονόμοι
νά μοιράσω τ' ἀμοίραστο τὸ βιός μου·
τῆς Τέχνης οἱ κορφές πολλές καὶ οἱ δρόμοι.

—Τῆς ἄρπας μου ψυχή ἢ ψυχή τοῦ κόσμου·
στά χέρια σου τὴν ἄρπα τὴν ἀφίνω.
—Σ' ἐσένα δίνω (τὸ εἶχα σάν τὸ φῶς μου),

τῶν κρυμμένων καημῶν τὸ μαντολίνο.
—Πάρ' ἐσὺ τῆ θουνήσια ἀπλή φλογέρα.
—Κ' ἐσὺ τὴν τραχιά σάλπιγγα.—Καὶ κεῖνο

τὸ θούνευρο γιὰ σένα. —Ἐσὺ ἐδῶ πέρα
χρυσὸ κοντύλι θᾶβρης φυλαμένο.
—Μὰ ἐσὺ; Μὰ ἐσὺ μολέβεις τὸν ἀέρα·

σ' ἐσένα τὴν κατάρρα μου. — Πεθαίνω.

16

Μακάριοι πού πεινᾶν καὶ πού διψᾶνε
 Δικιοσύνη. Μιὰ τύφλα ἐδῶ νικᾶ.
 Ὅσα μπροστὰ τραβᾶν παραπατᾶνε.

Τὰ μάτια σου, Ὅμορφιά, τὰ οὐρανικά
 πότε κοντόφωτα εἶναι, πότε κλειοῦνται·
 ἐδῶ τ' ἀντρίκια καὶ τὰ γκαρδιακά

ξεχάνουν καὶ δειλιάζουν κι ἀπαρνιοῦνται.
 Ἐδῶ τὰ δῶρα ἀπὸ τὴν Καλοσύνη
 σ' ἀνάξιους ἀσυλλόγιστα σκορπιοῦνται.

Ὅμοια τὸ φῶς ἢ τὴ φωτιά της δίνει
 σὲ πονηροὺς ἢ Ἀγάπη καὶ σὲ ἀγνοῦς.
 —Μόνη ἀσφαλτη, ὀλη μάτι, ὦ Δικιοσύνη,

ὀλη ἀντρεία, ὀλη θύμηση, ὀλη νοῦς!

17

Χαλκόπλαστος γιὰ πάντα καθαλλάρης,
 ὁ στοχασμένος νὰ Κολοκοτρώνης!
 —Τὸ φύσημά σου ποῦ θὰ ξαναπάρης;

Κάπου τὸ χέρι ἀπλώνεις· ποῦ τ' ἀπλώνεις;
 —Μακριά, πολὺ μακριά, ἄλλοῦ πέρα!
 Στ' ἀγνά· δὲν τὰ πατάς, δὲν τὰ ζυγώνεις·

στὸν πόλεμο, στῶν ὀλων τὸν πατέρα,
 στὴ ρίζα, στὴν ἀγράμματη σοφία,
 στὴν κλεφτουριά, στοῦ Τούρκου τὴ φοβέρα!—

—Καὶ γύρω σου κ' ἐμπρός σου ἡ Πολιτεία
 μὲ τὰ λογῆς παλάτια τὰ πλατιά,
 σχολειά, καζάρμες, θέατρα, ὑπουργεῖα;

Μ' ἀποκριθῆ: — Τσεκούρι καὶ φωτιά!

18

—Μπροστά ή ζωή, κι όποια ζωή· τὸ πίσω
πάντα εἶν' ἀστένεια κ' εἶναι χαλασμός·
ἤρωα, φοβᾶμαι νὰ σ' ἀκολουθήσω,

ὁ λόγος σου εἶν' ἀξήγητος χρησιμός.—

—Ὁ λόγος μου ἢ ξεγύμνωτη εἶν' ἀλήθεια,
κ' ἢ ἀλήθεια εἶναι σεισμὸς καὶ πειρασμός,

σαλπῖσει τον τὸ λόγο μου στὰ πλήθια.
Πίσω καὶ πίσω, πάλε ἀπ' τὴν ἀρχή!
Ροδοζαχαρωμένα παραμύθια,

ἀθώα γιὰ σᾶς δὲν εἶναι πιά ἡ ψυχή.
Χτύπα, ἀπαρνήσου, λάβωνε, βλαστήμα,
σδύσε, ξανὰ ν' ἀναστηθῆς, φυλή!—

—Τὸ Εἰκοσιένα; — Ἄστοχασιά κ' κρίμα!

19

Ὁ κόλακας κι ὁ φεύτης χαλασμοί σου,
τῆς ἀμαρτίας πατρίδα, ἀμυαλή Μάννα,
τοῦ κόσμου εἶσαι τὸ σκύδαλο· ἀπελπίσου!

Σὲ λιώσανε τὰ χεῖδια τὰ λαοπλάνα
στοῦ κόλακα τὰ χέρια καὶ στοῦ φεύτη·
χτυπήστε τὴ νεκρώσιμη καμπάνα!

Ἡ φυγή μου μὲ τὸ θυμὸ παντρεύτη·
δὲ στρώνω στὸ κιβούρι σου πορφύρα
τὸ δεκαπεντασύλλαβο τοῦ Κλέφτη.

Χορδὴ στὴ σιδερένια μου τὴ λύρα,
σκληρὴ καὶ λαμπερὴ σὰν τὸ διαμάντι,
ταίριασα κι ἄλλη μιά· γιὰ σένα πῆρα

τὸ τρίστιχο ἀπ' τὴν Κόλαση τοῦ Δάντη!

20

--Ποιητή, και ἡ λυρική σου τούτη ὄργη
τοῦ κάκου, ἀγιάτρευτο εἶναι τὸ μαράζι,
δὲν πότισε τὴν ἔρμη στέρφα γῆ

βροχή και δὲν τὴν ἔδειρε χαλάζι.
Τοῦ σύγγεφου τοῦ ἀξέσπαστου ἡ μαυρίλα
τὸ ξενύχτι τῶν ἄθεων δὲν ταραίζει.

Σάλεψε ἡ σαϊτιά σου κάποια φύλλα,
και στὸ διάβα της μούγγρισε κι ὁ ἀέρας,
και τίποτ' ἄλλο· ἡ λυσσασμένη σκύλλα

τρέχει ἀγγιχτη και ἀπειραχτο τὸ τέρας.
Σὰν και πάντα, πιστὸ και πανηγύρι.—
—Ἄρχιλοχος δὲν εἶμαι· εἶμαι ὁ πατέρας

ποῦ ξανά τοὺς Ἄρχιλοχους θὰ σπείρη.

1907

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΕΙΡΑ

1

Στ' ἀκάθαρτα κυλήστε μας τοῦ θούρκου,
και πιδ βαθιά. Πατήστε μας μὲ κάτι
κι ἀπὸ τὸ πόδι πιδ σκληρὸ τοῦ Τούρκου.

Διαθασμένοι, ντοτόροι, σπιρουνάτοι,
ρασοφόροι, δασκάλοι, ρουσφετλήδες,
οἰκοπεδοφαγάδες, ἀθοκάτοι,

κομματάρχηδες και κοτζαμπασήδες,
και τῆς γραμματικῆς οἱ μανταρίνοι
και τῆς πολιτικῆς οἱ φασουλῆδες,

ταρτούφοι, ραμπαγάδες, ταρταρίνοι!
—Ἄμάν! Ἄγᾶ, στὰ πόδια σου! ἄκου! στάσου!
Βυζαντινοὶ—Γασμούλοι—Λεβαντινοὶ.

Ρωμαίικο, νά! Μὲ γειά σου, μὲ χαρά σου.

2

Πρόγονους πάρε, απόγονους, δαιμόνους,
 δλα τῆς Ἱστορίας τὰ συναξάρια,
 δλους τοῦ Ἑλληνισμοῦ τοὺς φανφαρόνους,

δλα τῆς Ρωμισύνης τὰ καμάρια,
 τοῦ Λόγου τὶς κορφές, τοὺς παραλήδες,
 τοὺς σοφούς, τῶν πολέμων τὰ λιοντάρια,

Ὅμηρους, Ἀρχιμήδες, Ἀχιλλῆδες,
 καθὼς περνοῦν ἀνάκατα στὴ στράτα,
 Καποδίστηδες, Διάκους, Κοραῆδες.

Ὅλα φκιάστα γκιουδέτσι και σαλάτα,
 νά και τὸ ρετσινάτο στὴν ταβέρνα,
 και τὰ βιολιά, και ρίζου τους και φάτα.

Κέρνα, ρούφα, ξεφάντωνε, και ξέρνα.

3

Ζαγάρια και τσακάλια και κοκκόροι,
 σηκωτοὶ κάθε τόσο στὸ ποδάρι,
 μόρτηδες, λούστροι, ἀργοί, λιμσικοντόροι.

Στὸν ἀφέντη χαρὰ ποὺ τοὺς λανσάρει!
 Και ποιά εἶναι τὰ σωστά, ποιά τὰ μεγάλα
 ποὺ τὴν ὀρμὴ τοὺς δίνουν και τὴ χάρη;

Προδότες οἱ Τρικούπηδες. Κρεμάλα!
 Κ' οἱ Ψυχάρηδες; Γιούχα! Πλερωμένοι.
 Νά ἢ Ἑλλάδα! Ἀρσακιώτισσα δασκάλα,

μὲ λογιώτατους παραγοιμισμένη.
 Κι ὁ Ρωμιός; Ἀφερίμ! Μυαλό; Κουκούτσι.
 Ἀπὸ τὸν καφενὲ στὴν Πόλη μπαίνει,

τοῦ ναργελέ κρατώντας τὸ μαρκούτσι.

4

Σκύλος κοκκαλογλύφτης φέρνει γύρα
φράκ! τάκ! τῆς γειτονιάς τοὺς τενεκέδες.
Ὁ ποσαπαίρνης μὲ τὸ θεσιθήρα

γιὰ τὴν πατρὶς καυγὰ στοὺς καφενέδες.
Οἱ γάτοι λιγεροὶ στὰ κεραμίδια
ταιριάζουν ἐρωτόπαθους γιαρέδες.

Φαγοπότι, ξαπλωταριό, τὰ ἴδια.
Τὰ θέατρα, τίς ταβέρνες, τὰ πορνεία,
φάμπρικες, μπάνκες, σπίτια, ἀποκαΐδια,

τ' ἀνταμώνει ἀττικώτατη ἀρμονία.
Καὶ κοιμισμένη στὰ ὄνειρά της βλέπει
μουρλή γλωσσοκοπάνα Πολιτεία

τὸν Περικλῆ. Μὰ ὁ Χασεκῆς τῆς πρέπει.

5

Οἱ βωμοὶ συντριμμένοι, καὶ σούσιμένα
τὰ πολυκάντηλα ἔλα τῆς λατρείας.
Οὐτ' ἢ Ἄθηνᾶ, πολεμικὴ παρθένα,

καὶ μήτε ἢ εὐλογία τῆς Παναγίας.
Σ' ἀρχαῖα καὶ νέα, παλάτια καὶ ρημάδια,
τ' ἄδειο παντοῦ τὸ κρῦο τῆς ἀθεΐας.

Σὰν ἀγριμιῶν καὶ σὰν ἀρνιῶν κοπάδια,
ζοῦν οἱ ζωές, τρών, τρώγονται, καὶ πάνε.
Κι ἀπάνου ἀπ' ἔλα τῶν θεῶν τὰ βράδια

ὕπέρθεα ξωτικά φεγγοβολᾶνε
μακριὰ ἀπὸ μᾶς Ἰδέα καὶ Ἐπιστήμη.
Βάρβαροι σὲ ναοὺς τίς προσκυνᾶνε.

Τ' ἄτι σου ἀκόμα μᾶς πατᾶ, Μπραΐμη!

6

Τὰ κεφάλια τοῦ Γένους καὶ τοῦ Κράτους.
 Ὁ βουλευτὴς καὶ ὁ δάσκαλος. Τὰ πιάσαν
 ἔλα τὰ πόστα! Νοῦς, καρδιά, δικά τους.

Δέσαν τὸ νοῦ τὴν καρδιά τὴ ντροπιάσαν.
 Νά τὸ ρουσφέτι νά κ' ἢ ἑλληνικούρα,
 τ' ἄρματα τους. Μὲ κείνα μᾶς χαλάσαν.

Ἡ σκέψη, νοῦλα. Ἡ Τέχνη, πατσαβούρα.
 Ὁ φευτοαττικιστὴς καὶ ὁ ψηφοφόρος.
 Τ' ἄγιο κόνισμα, μιὰ καλικάτούρα.

Στὴ γῆ ποῦ πιάνει καὶ προκόβει ὁ σπόρος
 κάθε λογῆς τζουτζέδων καὶ πιερρότων,
 κ' ἐγὼ φυτρῶνω ἀνάξιος ριμαδῶρος

μαύρων θυμῶν καὶ πορφυρῶν ἐρώτων.

7

Κουνιέται, πῆρε δρόμο τὸ συνάφι.
 Τὰ λεφούσια ἀμολήσανε φετφάδες.
 Τὸ μαχαίρι στὸ κόκκαλο. Νισάφι.

Κακὴ ἢ σκλαβιά. Χειρότεροι οἱ ραγιάδες.
 —Λογαριαστήτε μὲ τὸ νοικοκύρη.
 Δεφτέρια παστρικά. Μακριὰ οἱ σοφτάδες,

λύκοι μέσ' στὴν προβιά, σπιγούνοι, σμπίροι
 τοῦ δεῖνα Σάβλοκ, καὶ τοῦ τάδε Ἐφέντη.
 Νὰ γίνῃ τὸ δικό σας τὸ χατήρι!

Ἔσεῖς νὰ τὸ γλεντήσετε τὸ γλέντι,
 καὶ ἔχι στὴ ράχη σας κανεῖς τεχνίτης.
 Τοῦ φρόνιμου καθὼς καὶ τοῦ λεβέντη

νοικοκύρης ὁ νοῦς ὁ κυβερνήτης.

8

Και για μούντζα ο λαός και για λιθάνι.
 'Ο λαός είναι τίποτε και είν' δλα,
 είναι τοῦ ἐκδικητῆ τὸ γιαταγάνι

κ' είν' ἡ μαῖμοῦ ἡ ξαδιάντροπη, ἡ μαργιόλα,
 καὶ ἡ ρίζα καὶ ἡ κορφὴ, ὁ στερνὸς κι ὁ πρῶτος,
 κ' ἐγὼ κ' ἐσύ, κι ὁ ἀνθὸς κ' ἡ καρμανιόλα,

κι ὁ ἀρχαῖος Ἀθηναῖος κι ὁ Ὀττεντότος.
 Στὸ τραγούδι τοῦ ἀηδῶνι ἀναστενάζει,
 στὸ θυμὸ τοῦ τῆς ἀστραπῆς ὁ κρότος.

Σὰν τρώῃ τὰ σπλάχνα τοῦ λαοῦ μαράζι,
 κανεὶς πλαστοουργὸς ἥρωας, κανεὶς θεός.
 Ἦ δόξα, ὅπου κι ἀρχόντοι καὶ βαστάζοι

μὲ μιὰ σφραγίδα σφραγισμένοι: Λαός.

9

Οἱ μεγάλες πατρίδες δὲ μετριέται
 μὲ τὸν πῆχη καὶ μὲ τὸ διαθήτη'
 μεγάλες εἶναι, καὶ δοξολογιέται,

κι ἀνίσως εἶν' ἡ Ἀθήνα, ἡ Σπάρτη, ἡ Κρήτη.
 Λαοὶ μιᾶς φούχτας, μιᾶς σπιθαμῆς τόποι,
 καὶ τῆ μεγαλοσύνη τους κηρύττει

ντουνιάς, παντοῦ, καὶ Ἀμερικὴ κ' Εὐρώπη.
 Τρανεύουν τὰ μικρά, καὶ τὰ μεγάλα
 στενεύουγε καὶ πάν. Κι ἀκούστε, ἀνθρώποι!

Ἐκείνη ποῦ τοῦ κόσμου γιὰ δασκάλα
 ποζάρει, ἡ καπετάνισσα κ' ἡ Ἑλλάδα,
 ὁ ἀφρὸς, τὸ θάμα, τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα,

τοῦ Μωχαμέτη τρέμει τὴν ἀρμάδα.

10

Δέν ξέρω ἐγὼ κανένα θεὸ Χρέος,
 ἓνα θεὸ ἐγὼ ξέρω· τὴν Ἀγάπη.
 Ἀγάπη, ἀπὸ τὸ χρέος σου εἶμαι ὠραῖος.

Ἐσὺ μὲ κάνεις δοῦλο, ἐσὺ σατράπη,
 φτερὰ τὰ κάνεις τὰ σκοινιά τοῦ γάμου·
 πότε μὲ δέρνεις, βέργα ἐνὸς ἀράπη,

πότε ἀνθεῖς, περιβόλι δλόγυρά μου.
 Ἐσὺ μὲ τὰ βαθιά τὰ καταφρόνια
 μὲ γιομίζεις· πλαταίνεις τὴν καρδιά μου,

σὰ θάλασσας ἀγέρας τὰ πλεμόνια.
 Ἐρωτα ἐσύ, μονάρχη καὶ γενάρχη!
 Ἐσὺ τυφλή καὶ ἡ Μοῖρα, ἐσὺ καὶ ἡ Πρόνοια.

Ἄ,τι δέν ἀγαποῦμε, δέν ὑπάρχει.

11

—Εἶσαι;—Ἡ Ζωή.—Δὲ μὰς φελάς· στὸ ράφι.—
 Τὰ εἶδωλα καὶ τὰ προσκυνητάρια,
 τὰ χώματα, τῶν τάφων τάφοι, οἱ τάφοι!

Στὰ συντρίμματα καὶ στ' ἀπομεινάρια.
 Δελφοί, Ὀλυμπία, Μυκῆνες, Δῆλο, Ἀθήνα,
 σὰς χαίρονται οἱ σοφοί, καὶ τὰ σκαθάρια.

Οἱ σοφοί, γνωστικοί—καὶ σκάφτε, ἀξίνα—
 τὰ σκαθάρια κουτὰ καὶ σὰ θαλμένα.
 Γιὰ ν' ἀνοιχτῆ ἓνας λάκκος, πόσα κρίνα

γύρω ξερριζωτὰ καὶ πατημένα!
 Περιβόλια; Γιὰ τὸ θεό! Μουσεῖα.
 Τ' ἄξια καλὰ παιδιὰ, τὰ παινεμένα!

Ἄ,τι δέν ἀγαποῦμε, δέν ὑπάρχει.

12

Τὰ δνεΐρατ' άπαλά, σκληρά τὰ έργα,
τὸ μίσος δὲ μπορῶ νὰ τὸ σηκῶσω,
τῆς άγάπης άπό χρυσάφι ἢ βέργα,

τὸ μίσος άπό σίδερο. Κι ὡς τόσο
μέσα μου κλιῶ, ψυχῆ, νοῦς, αἷμα, ὦ φρίκη!
κάτι ποῦ δὲν μπορῶ νὰ τὸ σκοτώσω,

τὸ σίχαμα, τὸ σίχαμα. Σκουλήκι.
*Απιαστο, τρώει, άμέτρητα θαραίνει,
περηφάνια μου ἐσὺ και καταδίκη!

Σιχαίνομαι τὴν πλάση τὴν Ἑλένη,
τὴ Λάμια πλάση, τὴ χαρά, τὰ νιώτα,
σιχαίνομαι δ,τι ζῆ κι δ,τι πεθαίνει.

Κ' έμένα πιὸ πολὺ κι άπ' ὄλα πρῶτα.

13

"Οποιος στοχαστικός, σὰ γιαταγάκι
τὸ στοχασμὸ του άντρίκεια ἄς τόνε βγάξῃ.
Πές τα, και άκέρια και γυμνά' δὲ φτάνει

νὰ λάμπ' ἢ αλήθεια' πρέπει και νὰ σφάζῃ.
'Ο λόγος, ποῦ χτυπᾷ και ποῦ θυμῶνει,
ριζώνει και τῆς γῆς τὴν ὄψη αλλάζει.

'Ο λόγος, άξιος, και σφυρί, και άκόνι.
Μὴν κοιτᾷς τὸ χοντρόλογο παζάρι,
μὴν άκούς τ' άνοστόλογο σαλόνι.

Μὰ σ' ὄλα νόημα, δύναμη και χάρη,
σ' άρχοντιά και σὲ πλέμπα· γῆ δὲν εἶναι
νὰ τὴν καταφρονᾷς, περιβολάρη.

Παντοῦ μπορείς νάνθίσης, τοῦ νοῦ κρῖνε!

14

Σάν πεντάμορφη, σάν τήν κυρά Κάλω
 τή γεραιδοβασίλισσα, κ' ἡ Εἰρήνη.
 Σάν υπέρλευκο κρίνο τρισμεγάλο

τήν ὥρα πού ἔνας ἄγγελος τὸ δίνει
 τῆς Παναγιᾶς. Γραμμένα στήν ποδιά της
 —τέχνη θεϊκιά πού δὲ θὰ ξαναγίνη—

μέ τ' ἄστρα κι ὁ οὐρανός, μέ τὰ σπαρτά της
 ἡ γῆ, καί μ' ὄλα ἡ θάλασσα τὰ ψάρια.
 Μὰ τὸ δρόμο τῆς κόβει ὁ ἀπελάτης,

καί τῆς δένει καί χέρια καί ποδάρια
 σκληρὰ μέ τὰ ξεσκίδια τῆς ποδιάς της
 καί τῆ ντροπιάζει γυρτή στὰ κοντάρια.

Ὁ χαλαστής ὁ πόλεμος καί ὁ πλάστης.

15

Στὸ αἷμα μου κρατῶ κι ἀπὸ μιὰ στάλα
 ξένες κι ὀχτρές κάθε λογῆς πατρίδες.
 Καί βουργάρα ἡ ψυχὴ μου καί τουρκάλα.

Κούρδοι, Καραμανίτες, Ὀσμαληδες,
 Τούρκοι, ἡ σπάθα σ' ἐσᾶς τοῦ Ταμερλάνου!
 Λύκοι, ἀραποβλογιά, πανούκλα, ἀκρίδες,

καταπάνου μας ὄλοι, καταπάνου.
 Καψάλο ἡ χώρα, τὸ παλάτι ἀχούρι.
 Στ' ὄνομα ἐγὼ θὰ ὀμῶνω ἐνὸς Σουλτάνου,

καί θὰ κρατῶ ἐνὸς Τσάρου τὸ τσεκούρι.
 Ὅσο γὰ βγῆ ἀπ' τῆ γῆ κανεὶς Μανιάκης,
 κανεὶς Σικεντέρμπεης ἀπὸ τὸ μνημιούρι,

κι ἀπ' τὸ χαμὸ κανέναν Καραϊσκάκης.

16

Καραϊσκάκης; Σκεντέρμπεης; "Όχι. "Ο μάγος
πλάστης απ' άλλη ρίζα θά ύψωθῆ
θ' αστράψ' ἢ λευτεριά κι ἔ τουρκοφάγος

θά θερίσῃ· μὰ εἶν' ἄλλο τὸ σπαθί.
Γειά σας, κλέφτες, κουρσάροι, ασλάνια, λύκοι!
"Άλλοι καιροὶ μὲ νέους θεούς. "Όρθοί!

Βάλτε τῆς βίας τὰ δαμασκιὰ στή θήκη
θαματούργα στή γῆ τῆς ἁρμονίας
τοῦ Λόγου τὸ σπαθί· σ' ἐσένα ἢ νίκη.

Τὸ φῶς. Κ' ἐγὼ προφήτης τοῦ "Ἡσαίας.
Μέσαθε τ' ἅγιο φῶς, καὶ χύστε το ἔξω!
Κάτου απ' τὸ λύχνο κάποιας "Ιστορίας

μελλόμενης στεφάνια πάω νὰ πλέξω.

17

Γυναίκα, ἂν θές ἀντρίκεια νὰ δουλέψῃς
γιὰ τὸν ξεσκληθωμό σου, δὲ σὲ φτάνει
νὰ κάψῃς, νὰ σκορπίσῃς, νὰ ξοδέψῃς

τὸ χρυσάφι, τὴ σμύρνα, τὸ λιθάνι
στὸ νέο βωμό. Μέσα σου πρῶτα κάψε
τὸ τριπλὸ ξόβανο ποὺ τοὺς δούλους κάνει,

Συνήθεια, Κέρδος, Πρόληψη. Καὶ σκάψε,
καὶ τοῦ παλιοῦ καιροῦ τὰ παραμύθια,
κι ἄς εἶν' ὁμορφα, μιὰ γιὰ πάντα θάψε.

"Α! τὰ μεστὰ καμαρωτά σου στήθια
βραχνὰς τὰ πνίγει, πνίχ' τον, πολεμίστρα
γιὰ τὴν "Αγάπη καὶ γιὰ τὴν "Αλήθεια.

Πάντα μαζί σου κ' ἢ "Ομορφιά ἢ μεθύστρα.

18

Ὀνειρεύομαι, πλάθω, ζῶ τὸ στίχο
στὰ λιγνά μου τὰ χέρια ἀπὸ παιδάκι·
τὸν ἔχτισα τριγύρω μου σὰν τοῖχο,

σὰ σηκωμοῦ τὸν ἔστησα μπαῖράκι·
σὰν ποτήρι, καὶ πρόσφερα μὲ κείνο
τὸ νερό, τὸ κρασί καὶ τὸ φαρμάκι.

Μὰ δ' κεραστής ἐγώ, κ' ἐγὼ τὰ πίνω·
τὸ στόμα ξένο, ἀνόρεχτο τοῦ κόσμου.
Πότε ἀμύριστο, ἀμάραντο εἶναι κρίνο

μιᾶς μαστοριάς ὁ στίχος ὁ δικός μου.
Πότε χορτάρι ἠλιοθρεμμένων τόπων,
καὶ πότε ὦμά τὸν ἀμολᾶ ὁ θυμός μου

φασκέλωμα στὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων.

19

Ἴδεολόγοι καὶ νιτερεσολόγοι,
κι ὄσους μεθᾶνε τῆς ζωῆς οἱ χάρες,
κ' ἔσεῖς μὲ τοῦ ἀσκητῆ τὸ κομπολόγι,

κ' ἔσεῖς, τραγουδιστὲς μὲ τίς κιθάρες,
κ' ἔσεῖς ποὺ τῆ ζωῆ κατάρρα κλαίτε,
κ' ἔσεῖς μὲ τῶν παθῶν τίς λιγομάρες,

κ' ἔσεῖς ποὺ σὲ νερὰ γαλήνης πλέτε,
τῶν «ὄλα ἀλλάζουν» οἱ διαλαλητάδες,
κι ὄσοι στὸ γυρισμὸ τῶν ἴδιων καίτε

λιθάνι, κι ὄσοι καταφρονητάδες
τῶν ὄχλων, κ' ἔσεῖς οἱ ἄθεοι κι ὄσοι θρησκοί,
κ' ἔσεῖς, τῶν προλετάρων οἱ λαμπάδες,

κι ὄλοι, ὑπεράνθρωποι, ἄνθρωποι, ἀνθρωπίσκοι!

20

Τῆς σκέψης καὶ τῆς πράξης πολεμάρχου,
μονάχα ὁ νοῦς ὁ διαλεγμένος, ὁ ἕνας,
ὁ ἀριστοκράτης κι ὁ ἀρμολογὴς ὑπάρχει,

τοῦ σπαθιοῦ πολεμάρχου καὶ τῆς πένας,
μόνος ὁ νοῦς ὑπάρχει ὁ κυβερνήτης.
Ὅλα στέρφα' στή ρίζα κάθε γένους

ὁ νοῦς σοφός, ποιητής, ἥρωας, προφήτης.
Ἄμορφο χῶμα κ' ἡ Ἱστορία κορμὶ
δός της, ὦ Ἰδέα, καὶ γίνε της τεχνίτης.

Μὰ ἰδέα καὶ ὕλη, ὀρμές καὶ λογισμοί,
καμώματα καὶ χῶρατα ἐνδὸς ψεύτη.
Τὰ πάντα ὑπάρχουν ἀπὸ τῆ στιγμῆ

ποῦ βλέπονται σὲ νοῦ τρανοῦ καθρέφτη.

21

Φιλόσοφος ὁ νοῦς, νεφελοχτίστης.
Μὰ γρικῶ τὴν καρδιά μου μέσ' στὰ στήθια,
κ' εἶναι ὁ χρησιμὸς, ἀλάθευτος, τῆς πίστεως:

—Κ' ἐσύ, ζωὴ καὶ κόσμος κι ὄλα, ἀλήθεια.
Καὶ ἡ καρδιά καταχτήτρα καὶ τ' ἀδράχτι
κρατεῖ τῆς Μοίρας' φέρνε τὴ βοήθεια,

φιλί, μαχαίρι, σὰν τὸν καταρράχτη
κύλα, σάμπως θὰ ζήσης χίλια χρόνια
ζῆσε, πέφτε, δροσιὰ ἢ βουλκάνου στάχτη,

καὶ οἱ καρδιές μὲ τὰ πάθια, νά τὰ αἰώνια!
Τῶν προβλημάτων μὴν κοιτᾶς τὸ γρύπα.
Ἐσὺ σ' ἐσένα γίνε ἢ τύχη ἢ πρόνοια.

Γέλα, ἀγάπαγε, κλαίγε, μίσαε, χτύπα.

22

Κ' ἐγώ, προφήτη Σκάλδε, ἐπαναστάτης.
Σὺν ἐσέ μιὰ ἐπανάσταση γνωρίζω,
Κατακλυσιμὸς τὸ φοβερὸ ὄνομά της.

Κατακλυσιμὸς· μόνο σ' αὐτὸν ἐλπίζω,
νερό, νερό, νερό, γιὰ νὰ τὸν κάμῃ.
Κ' ὕστερα τί θὰ γίνῃ; Δὲ φροντίζω.

Ὁ κόσμος τὸ φωμὶ τὸ τρώει χαράμι.
Καλοὶ, κακοὶ, Νῶε, κι ἄνθρωποι καὶ χτήνη
κι ὄλα νὰ τὰ σαρώσῃ τὸ ποτάμι,

σπόρος ἀπ' τῆ σπορά μας νὰ μὴ μείνῃ.
—Τὰ λόγια σου καὶ λόγια μου, ὦ προφήτη!—
Μὰ ἢ κιωτό; Νὰ τιναχτῆ καὶ κείνη.

Τὸ νερὸ φέρτε. Ἐγὼ τὸ δυναμίτη.

23

Ἐκεῖνος μέσ' στὸ δρόμο ποὺ γυρίζει
ἀπὸ τὸ χέρι ἐνὸς παιδιοῦ συρμένος
καὶ ποὺ ἢ κορμοστασιά του σοῦ θυμίζει

κάποιων ἡρώων, κάποιων ἡμίθεων γένος,
ἐκεῖνος εἶναι ποὺ ὄριζε τὴν Πόλη,
βασιλιάς της πορφυρογεννημένος.

Τόγε ζώσαν ἀγκάθια καὶ τριβόλοι,
βασίλειο, θρόνος, δύναμη,—κομμάτια.
Κι ἀπὸ τοῦ Χάρου πιδ κακὸ τὸ ὄλι

τὸ τύφλωμα τοῦ νύχτωσε τὰ μάτια.
Μὰ ὄλο τραβᾷ μὲ τὸ παιδάκι ἀντάμα,
σὰ γιὰ νὰ μπῆ στὰ πρῶτα του παλάτια.

Ποιὸς εἶναι; εἶναι γιὰ θάμασμα ἢ γιὰ κλάμα;

24

—Τὰ παλάτια. Κι αὐτά;—Και τί μὲ τοῦτο;
Κάμπους γιὰ τέντες θέλουμε· γκρεμίστε.
Στὰ πάντα ἄς πέση ἐδῶ μπαλντάς ἢ κνουτο.—

—Τίς ἐκκλησίες;—Μὴν τρέμετε· γκρεμίστε.
Γιὰ τοὺς ναοὺς τῆς Ἐπιστήμης τόπο!—
—Κι αὐτὰ τὰ ὠραία τ' ἀγάλματα;—Γκρεμίστε,

κι ἀναθέματα—μὴ σᾶς κάνη κόπο!—
σωριάστε ἀπὸ τίς πέτρες τους. Γκρεμίστε.—
—Τὸ περιβόλι;—Γιὰ τὸν ξυλοκόπο.—

—Τὰ μνήματα, ἱερά;—Κι αὐτὰ συντρίμια.
Ρούγα πλατιά. Ἄπὸ πάνω τους πατήστε
πρὸς τῆς μεγάλης θάλασσας τ' ἀσήμια,

πρὸς τὰ σμαράγδια τοῦ βουνοῦ. Γκρεμίστε.

Αὐγούστος τοῦ 1909.

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΝΙΑΤΑ